Utbildningsinspektion i Rotskärsskolan, årskurs 7–9 och särskolan årskurs 7–10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Älvkarleby kommun och besökt Rotskärsskolan den 15-16 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper**, **Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Rotskärsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Rotskärsskolan intervjuades elever, personal, skolledning och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i ett flertal klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Rotskärsskolan	Antal elever
Grundskola	258
Särskola	9

Källa: Uppgifterna är skolans egna och gäller för hösten 2007.

I Rotskärsskolan i Älvkarleby kommun finns årskurserna 7–9 fördelade på elva klasser. Eleverna i årskurs 7 kommer från tre olika skolor i kommunen. På skolan finns även särskola för elever i årskurs 7–10 med nio elever, varav två delvis är integrerade i grundskolan och ytterligare en elev inskriven i träningsskolan.

Denna rapport omfattar inspektion av verksamheten för årskurserna 7–9 i grundskolan och 7–10 i särskolan.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten i Rotskärsskolan generellt bör förbättras. Meritvärdet för skolan har över tid legat på en betydligt lägre nivå än riksgenomsnittet. Skillnaden mellan resultaten på nationella ämnesprov och betygen i matematik är stor. Även när det gäller meritvärdet för pojkar och flickor är skillnaderna stora. Uppföljningen av resultaten på skolnivå ligger inte på ett systematiskt sätt till grund för analys av verksamheten och planering av åtgärder för elevernas kunskapsutveckling och bör därför förbättras.

I Rotskärsskolan deltar personalen i ett kommunövergripande utvecklingsarbete kring planering av undervisningen utifrån strävansmålen och det finns goda ambitioner från lärarnas sida att variera undervisningen och att organisera den på olika sätt. Elevernas inflytande i undervisningen är dock begränsat och elevernas kännedom om målen kan bli bättre. Inspektionen visar att individuella utvecklingsplaner inte upprättas för samtliga elever vilket skolan måste åtgärda.

I Rotskärsskolan finns rutiner för att identifiera elever i behov av stöd. Eleverna har tillgång till olika former av stöd, enskilt, i mindre grupp eller inom ramen för klassen. Vissa anpassningar görs till alla elevers olika behov men inspektörerna bedömer att undervisningen till största delen ser likadan ut för alla elever vilket skolan bör förbättra. Åtgärdsprogram upprättas inte för elever i särskolan vilket måste åtgärdas.

Vid inspektionen framkommer att det i många klassrum råder bristande arbetsro och att det på skolan förekommer mobbning och kränkningar. Eleverna uppger trots det att de känner sig trygga och att de trivs bra på skolan. Det finns alltid personal att vända sig till om något problem uppstår, lärarna tar tag i problem och konflikter och diskussioner förs i klassen när något hänt. Det förekommer dock inte något regelbundet värdegrundsarbete i undervisningen. Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte författningarnas krav. Skolans värdegrundarbete, liksom arbetet med att förhindra mobbning och annan kränkande behandling måste förbättras.

På skolan finns tendenser att gemensamt fattade beslut inte efterlevs av personalen, något som de flesta som inspektörerna talat med är medvetna om och upplever frustrerande. Detta försvårar också arbetet med att komma till rätta med den bristande arbetsron när till exempel överenskomna ordningsregler inte följs. Även rektorn är väl medveten om detta men menar att det är svårt att komma till rätta med problemet. I inspektionen framkommer att rektorn är förtrogen med arbetet men att det finns brister i det pedagogiska ledarskapet. Lärare upplever att de själva till stor del driver den pedagogiska utvecklingen. I samtal med rektorn och övrig personal noterar inspektörerna att det finns en tendens att söka orsaker kring vissa brister i verksamheten utanför skolan. Ett sådant förhållningssätt kan skapa svårigheter när det gäller att kartlägga den egna verksamheten för att identifiera svagheter och styrkor som grund för utveckling och förändring. På skolan finns inte någon arbetsplan för verksamheten upprättad. Det råder även otydlighet när det gäller ansvaret för särskolans verksamhet. Rektorn har som pedagogisk ledare ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. I kommunen pågår en del övergripande utvecklingsinsatser där även Rotskärsskolans personal deltar. Det är dock vid inspektionen svårt att identifiera något övergripande utvecklingsarbete som pågår utifrån skolans behov. Inspektörerna vill betona att det i Rotskärsskolan finns ett flertal områden som behöver utvecklas så att eleverna ges

större möjligheter att nå de nationella målen, varför det pedagogiska ledarskapet måste förbättras.

Inspektionen visar att beslut inte fattas i enlighet med grundskoleförordningens krav. Det finns på skolan elever i särskild undervisningsgrupp och elever med anpassad studiegång utan att formella beslut har fattats. Undervisning i svenska som andraspråk anordnas inte heller enligt förordningens krav, varför detta måste åtgärdas.

Uppföljningar och analyser av skolans resultat ligger enligt inspektörerna inte i tillräcklig omfattning till grund för planering och utveckling av verksamheten vilket gör att det systematiska kvalitetsarbetet bör förbättras.

I särskolans bedrivs en verksamhet av god kvalitet och undervisningen anpassas till varje elevs behov och förutsättningar.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Individuella utvecklingsplaner upprättas inte för samtliga elever i samband med utvecklingssamtalen (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen upprättas inte enligt grundskoleförordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd i särskolan (5 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Rektorn har inte i tillräcklig utsträckning vidtagit åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling (7-8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan (2 kap. 2 § skollagen, avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan har ingen arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp fattas inte i enlighet med förordningen (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång fattas inte i enlighet med förordningens krav (5 kap. 10 § grundskoleförordningen, 6 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Elever mottagna i grundsärskolan undervisas inte och ges inte betyg i samtliga ämnen enligt grundsärskolans kursplaner (6 kap. 1 §, 7 kap. 4 och 6 §§ särskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernas kunskapsresultat bör förbättras.
- Skolans arbete med att analysera och vidta åtgärder utifrån skillnader i kunskapsresultaten bör förbättras.
- Skolans arbete med att ge eleverna möjlighet till inflytande i undervisningen bör förbättras.
- Anpassningen av undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov bör förbättras.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Skolan bör förbättra arbetet med avseende på arbetsro.
- Värdegrundsarbetet bör förbättras.
- Skolan bör förbättra sin beredskap och organisera undervisningen så att man kan ta emot elever som gör ett omval i moderna språk.
- Det systematiska kvalitetsarbetet bör förbättras.
- Skolan bör förbättra arbetet med att tydliggöra vilka kursplaner och betygskriterier som ska gälla för undervisningen i svenska som andraspråk.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Betygsresultat i årskurs 9 i Rotskärsskolan och riket.

	Resultatmått för elever i årskurs 9					
År	**Genomsnittligt meritvärde**		**Andel (%) som nått målen i alla ämnen**		**Andel (%) behöriga till nationellt program**	
	Rotskärsskolan.	**Riket**	**Rotskärsskolan.**	**Riket**	**Rotskärsskolan.**	**Riket**
2005	186,4	206,3	73,2	75,5	89,0	89,2
2006	195,0	206,8	79,5	76	94,9	89,5
2007	186,3	207,3	72	76,1	91,5	89,1

Tabell 2. Genomsnittligt meritvärde årskurs 9 uppdelat på flickor och pojkar.

	Genomsnittligt meritvärde årskurs 9 flickor och pojkar	
År	**Flickor**	**Pojkar/**
2005	192,0	181,7
2006	204,9	188,8
2007	197,5	178,6

Kommentar:

I Rotskärsskolan är 91,5 procent av eleverna behöriga till ett nationellt program 2007 vilket är något högre än riksgenomsnittet. Meritvärdet åren 2005-2007 har dock legat betydligt lägre än riksgenomsnittet. Efter en uppgång av meritvärdet 2006 jämfört med 2005 visar resultaten för 2007 på en nedgång. Meritvärdet 2007 är 186,3 jämfört med rikets 207,3. Det finns stora skillnader mellan resultatet för nationella prov i matematik i årskurs 9 och slutbetygen i samma ämne. Under åren 2005-2007 har mellan 27 och 40 procent av eleverna inte uppnått godkända resultat i nationella ämnesprov i matematik. Slutbetygen för samma period visar däremot att mellan fem och sju procent av eleverna ej uppnått målen i matematik. Enligt skolledningen är matematikintresset hos eleverna inte så stort och eleverna har inte lyckats prestera utifrån sin egentliga förmåga på de nationella ämnesprovet i matematik. På Rotskärsskolan är det även stora skillnader gällande flickors och pojkars meritvärden under perioden 2005-2007. Särskolan däremot visar på goda resultat för eleverna.

2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla årskurser.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering:

På Rotskärsskolan använder lärarna resultaten på prov, ämnesprov och betyg i olika ämnen för att analysera elevernas kunskapsutveckling. Diskussioner förs mellan lärare ämnesvis för planering av åtgärder utifrån resultaten. Detta gäller även särskolan. Skolan måste dock enligt inspektörernas bedömning arbeta med nedan redovisade område, varför uppföljningen av kunskapsresultaten bedöms hålla mindre god kvalitet.

Uppföljning av skolans verksamhet

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Skillnaden mellan resultaten på nationella ämnesprov och slutbetygen i matematik för Rotskärsskolans elever analyseras inte och ligger inte till grund för planering av åtgärder. Inte heller skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat gällande slutbetyg följs upp på ett tydligt sätt. Det har inom kommunen drivits en del utvecklingssatsningar kring området matematik. För att säkerställa en för eleverna rättvis bedömning och likvärdig utbildning bedömer inspektörerna att arbetet på skolan med att analysera och vidta åtgärder utifrån skillnader i kunskapsresultaten bör förbättras.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt,
- om betyg sätts enligt författningarna krav.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Älvkarleby kommun pågår ett utvecklingsarbete kring mål, bedömningar och upprättande av individuella utvecklingsplaner (IUP). Utvecklingssamtal förs varje termin men individuella utvecklingsplaner upprättas inte för alla elever i grundskolan. I särskolan däremot upprättas IUP av god kvalitet för varje elev minst en gång per termin. Betygskatalogen hanteras på ett rättssäkert sätt. Nedanstående måste dock åtgärdas, vilket innebär att detta område sammantaget bedöms hålla ej godtagbar kvalitet.

Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som ska ges under utvecklingssamtalet. Enligt grundskoleförordningen ska en individuell utvecklingsplan upprättas för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Den ska bland annat innehålla mål för eleven på kort och lång sikt och eventuella överenskommelser mellan lärare, elev och vårdnadshavare. I Rotskärsskolan upprättas inte individuella utvecklingsplaner för samtliga elever vilket skolan måste åtgärda. Stöd för hur en individuell utvecklingsplan kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner. (SKOLFS 2006:10)

Betygssättning enligt författningarnas krav

Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret ska enligt grundskoleförordningen betyg inte sättas. Istället ska då ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling inom ämnet eller ämnesblocket ges. I omdömet kan även de stödåtgärder som vidtagits framgå. I Rotskärsskolan ges skriftliga omdömen till elever som inte nått målen inom ett ämne utan att elevernas kunskapsutveckling beskrivs. Inspektörerna bedömer att arbetet med skriftliga omdömen måste förbättras.

I Rotskärsskolan finns elever som är inskrivna i särskolan och får sin undervisning i grundskolan i de praktiskt-estetiska ämnena. Enligt särskoleförordningen gäller särskolans kursplaner för en integrerad elev och betyg ska sättas i grundsärskolans ämnen och kunskaperna bedömas i relation till den kravnivå som anges i grundsärskolans kursplan. I Rotskärsskolans undervisas dock dessa elever utifrån grundskolans kursplaner vilket inte är förenligt med förordningens krav.

Vidare sätts dubbla betyg för särskoleeleverna både utifrån både särskolans och grundskolans kursplaner trots att de inte undervisas enligt särskolans kursplaner och således inte bedömts efter dessa. Enligt inspektörernas bedömning är inte heller detta förenligt med författningarnas krav. Inspektörerna vill dock uppmärksamma skolan på att det enligt grundskoleförordningen finns en möjlighet för en särskoleelev att göra en prövning i grundskoleämnen och få betyg från grundskolan.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt inspektörerna bedöms genomförandet av utbildningen i Rotskärsskolans grundskola och särskola hålla god kvalitet. Ett utvecklingsarbete pågår i kommunen kring bland annat planeringen av undervisningen utifrån strävansmålen. Lärarna är medvetna om vikten av att variera sin undervisning och att organisera den på olika sätt. Eleverna ges genom elevrådet goda möjligheter till inflytande och ger flera exempel på att de fått gehör för sina önskemål. För att eleverna ska ha möjlighet till inflytande och ansvarstagande måste de ha kännedom om de mål som styr utbildningen. I Rotskärsskolan arbetar lärarna för att ge eleverna kännedom om målen. Inspektörerna noterade dock att elevernas kunskaper om målen varierar och att detta kan förbättras. Området genomförande av utbildningen bedöms sammantaget hålla god kvalitet. Dock behöver nedanstående område förbättras.

Inflytande och ansvarstagande

I läroplanen anges att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Rotskärsskolan utgår lärarna företrädesvis från sin egen planering. I intervjuer med elever och lärare framkommer att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Inspektörerna bedömer därför att skolans arbete med att ge eleverna möjlighet till inflytande i undervisningen bör förbättras.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,

- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Rotskärsskolan finns enligt inspektörernas bedömning ett väl utvecklat system för att upptäcka och ge särskilt stöd till elever som är i behov av detta. Elever har tillgång till olika former av stöd genom anpassade läromedel, stöd enskilt, i grupp eller av elevassistent. Speciallärare från avlämnande skolor samarbetar med Rotskärsskolan angående elever i behov av särskilt stöd. I särskolan noterade inspektörerna goda exempel på anpassningar till varje elevs olika behov. Skolan bör dock arbeta med nedanstående förbättringsområde, varför området som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Anpassning till varje elevs förutsättningar och behov

All undervisning ska enligt läroplanen utgå från varje elevs förutsättningar, erfarenhet och behov. I Rotskärsskolan arbetar eleverna under vissa lektionspass med så kallat eget arbete. Detta innebär att eleverna har egna arbetsuppgifter eller arbetsuppgifter givna av lärare från olika ämnen med sig till lektionen. Under dessa lektioner ansvarar en lärare med sin specifika kompetens. Inspektörerna noterar vid klassrumsbesök och vid intervjuer med elever att det ibland är svårt att få hjälp i vissa ämnen då läraren inte har kompetens för alla ämnesområden. Detta har påtalats av elever och har även uppmärksammats av skolledningen. I Rotskärsskolans grundskola noterade inspektörerna att vissa anpassningar till elevers olika behov görs men att undervisningen till största delen ser likadan ut för alla elever vilket bör förbättras.

Upprättande av åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen och särskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas om det framkommer uppgifter om att en elev har behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammen ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärden ska följas upp och utvärderas. I Rotskärsskolan upprättas åtgärdsprogram för de grundskoleelever som riskerar att inte nå målen eller som har andra svårigheter i skolarbetet. Inspektörerna bedömer dock att åtgärdsprogrammen bör förbättras med avseende på att de saknar en tydlig redovisning av elevens behov och hur behoven ska tillgodoses. I Rotskärsskolan upprättas inte några åtgärdsprogram för elever som är i behov av särskilt stöd i särskolan, vilket måste åtgärdas.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumenten för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika

värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Rotskärsskolan beskrivs av elever och lärare som trygg och trivsam. Eleverna uppger att det alltid finns vuxna att vända sig till om bråk uppstår. Detsamma gäller även i särskolans verksamhet. Trots detta ges exempel på att mobbning och kränkningar förekommer och att en bristande arbetsro råder. Nedan redovisas de områden som därför måste förbättras, varför området som helhet inte bedöms hålla en godtagbar kvalitet.

Förekomst av trakasserier eller annan kränkande behandling

Enligt skollagen ska den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. I Rotskärsskolan framkom i intervjuer att eleverna till största delen uppfattar skolan som trygg. Dock beskriver både elever och personal att mobbning och kränkningar förekommer. Enligt inspektörernas bedömning måste rektorn omgående vidta åtgärder så att kränkningar vid skolan upphör. Inspektörerna noterade att det i många klassrum råder bristande arbetsro, vilket också bekräftas av både personal och elever. Skolan bör förbättra arbetet med avseende på arbetsro.

Värdegrundsarbete

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar. Läraren har ett särskilt ansvar att öppet diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. I Rotskärsskolan tar lärarna alltid tag i problem och konflikter som uppstår och diskussioner förs i klasserna när något hänt. Däremot är det, enligt elever och lärare som inspektörerna talat med, mer sällan som opåkallade diskussioner förs angående värdegrundsfrågor där eleverna ges möjlighet att diskutera värderingar och begrepp som samvaro och ansvar. Vissa nedslag inom området görs i bland annat temadagar. Särskilt med an-

ledning av att det på skolan förekommer kränkningar och bristande arbetsro så bedömer inspektörerna att värdegrundsarbetet bör förbättras.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska en likabehandlingsplan finnas för varje enskild verksamhet. I planen ska planerade åtgärder redovisas och den ska följas upp och ses över varje år. Planen ska arbetas fram i samråd med elever och personal. För kommunen centralt finns en likabehandlingsplan som enligt skolledningen fungerar som ett ramverk för de planer som skolorna tagit fram. För Rotskärsskolan finns en ”kompletterande” likabehandlingsplan som inte uppfyller författningarnas krav. Planen saknar en beskrivning av planerade åtgärder utifrån en kartläggning av skolans behov. I planen saknas även en tydlig ansvarsfördelning mellan skolledning och övrig personal, konkreta rutiner för akuta åtgärder och hur elever och personal ska agera när en vuxen kränkt en elev. Särskolan omnämns inte i planen och inspektörerna vill betona att alla verksamheter ska omfattas av likabehandlingsplanen. Eleverna har inte varit delaktiga i framtagandet av planen.

Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen måste utvecklas. Vid framtagandet och utvecklandet av planen måste skolan beakta författningskravet på barns och elevers delaktighet. Stöd för hur en likabehandlingsplan kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling och för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling (SKOLFS 2007:7).

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Rektorn bedöms vara förtrogen med verksamheten. Nedan redovisa områden som skolan måste förbättra, varför området som helhet inte bedöms hålla godtagbar kvalitet.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen. I intervjuer med lärare och skolledning i Rotskärsskolan noterar inspektörerna att det finns brister i det pedagogiska ledarskapet. Rektorn tar inte fullt ut ansvar för att utveckla verksamheten mot ökad måluppfyllelse och det pedagogiska arbetet ges inte tillräckligt med utrymme utifrån verksamhetens behov. Lärarna uppger att merparten av den pedagogiska utvecklingen både initieras och genomförs ute i arbetslagen. Lärarna beskriver att det förekommer alltför få gemensamma pedagogiska diskussioner i skolan och att det på skolnivå ”inte finns någon som ser till att något händer”. Rektorn bekräftar detta och anser att det är svårt att hinna med att vara pedagogisk ledare när många andra arbetsuppgifter måste göras. Som tidigare nämnts är det utifrån skolans resultat angeläget att följa upp, analysera och vidta åtgärder för utveckling av verksamheten, men att detta inte sker på tydligt sätt.

Enligt grundskoleförordningen ska det för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen finnas en arbetsplan, vilken rektorn beslutar om. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Arbetsplanen skall kontinuerligt följas upp och utvärderas. I Rotskärsskolan har inte någon arbetsplan upprättats. Enligt rektor finns det beslutade åtgärder i kvalitetsredovisningen som skolan under året använder som arbetsplan. Dessa uppfyller dock enligt inspektörerna inte kravet på en arbetsplan då de beslutade åtgärderna grundar sig på områden som prioriterats kommunövergripande.

När det gäller ledning och styrning av särskolan råder en stor otydlighet angående ansvaret för verksamheten. Det finns i kommunen centralt en enhetsansvarig tjänsteman som hanterar vissa frågor angående elever i behov av särskilt stöd och åtgärder för dessa. Enligt rektorn är det denne enhetsansvarige som har det pedagogiska ansvaret för särskolan medan rektorn har lokal- och personalansvar för särskolans verksamhet. Enligt författningarna ligger det på rektorn att vara pedagogiskt ansvarig för all verksamhet inom skolan. Inspektörerna bedömer att rektorn inte tar sitt pedagogiska ansvar för skolan vilket måste åtgärdas.

Rektors beslutsfattande

Vissa elever i behov av särskilt stöd får sin huvudsakliga undervisning i en särskild undervisningsgrupp kallad 7–9:an. Enligt grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Beslut ska innefatta en fullföljdshänvisning med information om att det får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Älvkarleby kommun har delegerat beslutsrätten till rektorn I Rotskärsskolan finns elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp utan att beslut enligt förordningens krav har fattats, vilket enligt inspektörerna måste åtgärdas.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får avvikelser från timplanen göras. I Rotskärsskolan finns både i grundskolan och särskolan elever för vilken anpassning av timplanen sker. Några beslut kring denna anpassade studiegång finns inte för alla elever, vilket måste åtgärdas

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:
År 2006 hade 92 procent av Rotskärsskolans lärare pedagogisk utbildning och undervisar huvudsakligen i de ämnen de har utbildning i. Kompetensutveckling ges och är kopplad till skolans utvecklingsbehov. Rektorn har pedagogisk högskoleutbildning samt rektorsutbildning. Skolans pedagogiska personal bedöms i stort sett ha nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen. Området personalens utbildning och kompetensutveckling bedöms sammantaget hålla god kvalitet.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Lokaler och läromedel bedöms hålla god kvalitet. Utbildningen är avgiftsfri. När det gäller nedanstående områden måste dock åtgärder vidtas, varför området som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna

Enligt författningarna ska en särskoleelev som är integrerad i grundskolan följa kursplanerna för särskolan. I Rotskärsskolan finns särskoleelever integrerade i de praktiskt estetiska ämnena i grundskolan och de följer då grundskolans kursplaner, vilket inte är förenligt med förordningarna och måste åtgärdas.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk anordnas för elev som behöver det. I Rotskärsskolan finns elever som bedöms ha behov av undervisning i svenska som andraspråk. Vid inspektionstillfället kom det till inspektörernas kännedom att det råder osäkerhet på skolan angående vilken kursplan som ska gälla för undervisningen. Inspektörernas uppfattning är att skolan inte gör tydlig skillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk för elever och föräldrar. Det är därmed även oklart vilka kriterier som ska ligga till grund vid betygsättning. Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla att svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska anordnas i stället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. Rektorn är den som ska besluta om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Inspektörerna bedömer att det inte tydligt framgår vilken kursplan och vilka betygskriterier som ligger till grund för undervisningen i svenska som andraspråk, vilket bör måste förbättras.

I Rotskärsskolan erbjuds tyska, spanska, svenska och engelska som språkval. Elever i nuvarande årskurs 8 har även möjlighet att läsa franska. Det finns dock på skolan begränsningar för när och hur eleven kan göra eventuella omval av språk. En skola kan enligt inspektörernas bedömning inte neka elever att avbryta sitt språkval för att i stället läsa engelska eller svenska. Det finns inte heller författningsstöd för att binda elever från starten av språkval i moderna språk under resten av grundskoletiden. Enligt inspektörernas bedömning bör skolan förbättra sin beredskap och organisera undervisningen så att man kan ta emot elever som gör ett omval.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumenten,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Rotskärsskolan bedrivs enligt inspektörernas bedömning delvis ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån de kommunövergripande områden som redovisas skolans kvalitetsredovisning. Nedan stående område behöver förbättras, varför kvalitetsarbete bedöms hålla mindre god kvalitet.

Systematiskt kvalitetsarbete

I Rotskärsskolan följer enskilda lärare upp och analyserar elevernas kunskapsresultat. Enligt inspektörernas bedömning görs dock inte någon systematisk uppföljning, utvärdering och planering av åtgärder på skolnivå utifrån resultaten. Rotskärsskolan har över tid haft låga meritvärden i förhållande till riket. Skillnaderna mellan resultat på nationella prov och betyg samt meritvärdet mellan pojkar och flickor är hög. Inspektörerna bedömer att det i Rotskärsskolans grundskola och särskola inte finns något systematiskt kvalitetsarbete utifrån resultat och analyser på skolnivå, vilket bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt en särskild förordning ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Det är svårt att i Rotskärsskolans kvalitetsredovisning identifiera något övergripande utvecklingsarbete utifrån skolans egna behov. Kvalitetsredovisningen bör på ett tydligare sätt beskriva kopplingen mellan nationella mål, redovisning av skolans resultat, utvärdering, bedömningar av dessa samt åtgärder för ökad måluppfyllelse. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. I Älvkarleby kommun redovisas särskolans verksamhet i en kommungemensam kvalitetsredovisning. Inspektörerna vill påpeka att det på verksamhetsnivå ska upprättas en kvalitetsredovisning för varje verksamhetsform, vilket inte görs för särskolan i Rotskärsskolan. Kvalitetsredovisningen bedöms inte uppfylla författningarnas krav, vilket måste åtgärdas. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisningar (SKOLFS 2006:18).

Stockholm 31 mars 2008

Ann-Sofi Pihlgren

Eva Bergström